

УДК 378.046.4

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.2.7>**З. П. ШАРЛОВИЧ***кандидат педагогічних наук, ад'юнкт,**Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща**Електронна пошта: zoia.sharlovych@wsa.edu.pl**<https://orcid.org/0000-0001-8115-9838>***МІЖНАРОДНЕ СТАЖУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ
ЯК ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
СПЕЦІАЛІСТІВ МЕДСЕСТРИНСТВА – СЛУХАЧІВ ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТИ**

Значне місце в системі освіти України займає вища професійна освіта, яка є її складовою і спрямована на підготовку фахівців за обраною спеціальністю, відповідно до їх інтересів, нахилів, здібностей і спрямувань.

Щоб реалізувати себе, як фахівець, стати конкурентоздатним на ринку праці, бути мобільним, мати і розширювати перспективи власного кар'єрного зростання, потрібно наполегливо підтримувати, поглиблювати, підвищувати професійний рівень впродовж професійної діяльності. Здобута професійна освіта передбачає і вимагає постійного доповнення і оновлення знань, умінь і навичок, розвитку загальних і спеціальних компетенцій фахівця в обраній ним галузі діяльності [Інститут модернізації змісту освіти. Професійна освіта].

Післядипломна освіта спрямована на вирішення зазначених проблем, пов'язаних із безперервним особистісним і професійним розвитком дипломованих спеціалістів впродовж життя. З цією метою необхідно в освітньому середовищі створити умови для реалізації цього завдання, як в матеріально-технічному, методико-дидактичному, так і в кадрово-потенціальному аспектах.

Досліджуючи розвиток професійної майстерності спеціалістів медсестринства, важливим є, щоб освітні післядипломні послуги слухачам в закладах і структурних підрозділах фахової передвищої і вищої медичної освіти надавали науково-педагогічні і педагогічні працівники, які мають високий рівень фаховості, здатні впроваджувати інноваційні освітні технології, забезпечувати методичним і дидактичним наповненням освітній процес. Ось чому так важливо, щоб надавачі освітніх послуг постійно працювали над підвищенням свого професійного рівня, ставлячи собі за приклад і дотримуючись латинської приказки: «Docendo discimus — навчаючи вчимося» [Список латинських висловів].

Ключові слова: заклади фахової передвищої і вищої освіти, післядипломна освіта, безперервний професійний розвиток, спеціалісти медсестринства, розвиток професійної майстерності, міжнародне стажування науково-педагогічних працівників.

*«Хто наважується викладати, ніколи не повинен припиняти вчитися»
(Джон Комтон Дана) [Marcus Baldwin]*

Поставлення проблеми. Не дивлячись на складну ситуацію в Україні, пов'язану з російсько-українською війною, потрібно постійно працювати над впровадженням позитивних змін у суспільне, професійне, освітнє та особисте життя кожного громадянина, а цьому можуть сприяти наявні підготовлені фахівці, спроможні мати і застосовувати багатогранний спектр знань, умінь, компетенцій; спроможні миттєво адаптуватися до умов, що постійно змінюються; здатні вести за собою, надихати, мотивувати, вселяти віру в Перемогу, бути взірцем і спонукати інших до постійної праці над собою.

До таких фахівців належать працівники освітньої і медичної (медсестринської) сфери діяльності. Життя, здоров'я, освіта, освіченість,

завжди ідуть поруч. Вони взаємопов'язані, взаємодоповнюючі, мають ціннісний і цілісний суспільний характер, здатні забезпечити комфортне життя та успішне майбутнє. Ось чому до підготовки кадрів цих двох галузей прикута особлива увага суспільства і споживачів цих послуг.

Результати та дискусії. Актуальність оновлення системи післядипломної освіти не викликає сумнівів, адже саме ця сфера освітньої діяльності задовольняє потребу дипломованих працівників усіх галузей у постійному підтриманні та оновленні знань, умінь, навичок, загальних і спеціальних компетенцій впродовж їх професійної діяльності. Для забезпечення цієї мети, необхідно, щоб кадровий потенціал освітніх інституцій, які надають ці послуги, відповідав критеріям сучасних надавачів послуг, здатних виконувати свої професійні обов'язки якісно, із використанням інноваційних підхо-

дів, бути зразком для своїх слухачів до наслідування у прагненні до безперервного особистісного і фахового зростання.

Діяльність закладів, структурних підрозділів фахової передвищої і вищої освіти, які здійснюють надання післядипломних послуг, регламентується рядом Законів України [Закон України № 2745-VIII “Про фахову передвищу освіту” 06.06.2019; Закон України Про вищу освіту].

Педагогічні засади щодо неперервної освіти в зарубіжних країнах, дослідженням зарубіжного досвіду підготовки викладачів описали в своїх наукових публікаціях Н. Авшенюк, 2014; Т. Десятов, 2014; Л. Дяченко, 2017; М. Марусинець, О. Огієнко, 2017; І. Паламаренко, Н. Постригач, 2014; Л. Пуховська, 2014; О. Сулима, 2017 [Авшенюк, Н. та ін., 2014; Авшенюк, Н. та ін., 2017].

Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, як засіб підвищення ефективності вищої освіти, приближення її до здобувачів і впливу на їх безперервний професійний розвиток, висвітили у своїй праці З. Шарлович, Л. Вільчинська, С. Данилюк, Б. Губа, Г. Задільська, 2023 [Zoia Sharlovych and other, 2023].

Результат дослідження змісту педагогічної майстерності знаходимо в монографії за авторством Н. Ничкало, І. Зязюна, М. Лещенко, Т. Іванової, М. Солдатенка, В. Пилипчук, О. Грищенко, 2005 [Ничкало Н. Г. та ін., 2005].

Досліджуючи проблему розвитку професійної майстерності спеціалістів медсестринства З. Шарлович [Шарлович З. П., 2016] виявила, що цій темі приділено мало уваги і в наукових джерелах вона висвітлена недостатньо. Це стало передумовою пошуку сучасних підходів, їх систематизації, створення моделі і застосування на її основі технологій розвитку професійної майстерності медсестринських кадрів через післядипломну освіту.

Однією із складових якісного післядипломного освітнього простору є кадровий педагогічний колектив, здатний застосовувати інноваційні підходи, сучасні педагогічні, методичні, дидактичні технології в освітньому процесі. Оскільки розвиток професійної майстерності відбувається і через післядипломну освіту, вважаємо доцільним припустити, що від професій-

ного рівня надавачів освітніх послуг, в певній мірі залежить рівень здобувачів цих послуг.

Головними завданнями викладачів післядипломної освіти є формування у слухачів мотиваційно-ціннісного підходу до здобуття знань; створення атмосфери дієвої аудиторної взаємодії слухачів і викладача, спрямованої на оптимальний високий рівень засвоєння, опрацювання сучасного навчального матеріалу і перетворення його в формування професійних умінь, навичок і компетенцій. Саме тому, потрібно одночасно реформувати педагогічну і медичну галузі для забезпечення безперервного особистісного і професійного розвитку здобувачів цих послуг.

А як можна вплинути на фаховий рівень науково-педагогічних і педагогічних працівників? В межах дослідження професійної майстерності спеціалістів медсестринства у післядипломній освіті, нами було розроблено, апробовано і впроваджено на базі Міжнародної Академії Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща, навчальну програму з міжнародного науково-педагогічного стажування «Формування компетентності та розвиток професійно-педагогічної майстерності викладача закладу фахової передвищої та вищої освіти», метою якої є підвищення кваліфікації, як елементу процесу безперервного професійного навчання впродовж життя [Губенко І. Я. та ін., 2022]. Підвищення кваліфікації слухачів міжнародного стажування відбувалося за дистанційною формою (з огляду на війну в Україні) впродовж шести тижнів. Навчальна програма передбачала 180 годин (6 кредитів ECTS), що відповідає Постанові КМУ № 800 [Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800].

Із слухачів, які виявили бажання пройти міжнародне стажування, була створена група в додатку Microsoft Teams. Кожен слухач отримав доступ для участі у заняттях і опрацювання навчальних матеріалів. Навчальні матеріали (мультимедійні презентації, перелік літератури, інструкції, електронні джерела) були доступні цілодобово. Слухачі брали участь у лекційних і семінарських заняттях, працювали в малих групах, мали можливість обговорювати, ділитися досвідом, дискутувати. Синхронний польсько-український переклад сприяв доступності, побудові відкритої, зрозумілої комунікації між польськими викладачами і українськими слухачами.

Упродовж стажування слухачі виконували домашні завдання по кожному модулю і надсилали їх для перевірки і зарахування. В процесі виконання самостійної роботи існувала можливість консультування щодо змісту, вимог, отримання відповідей на організаційні питання. Завершальним етапом стажування стало надання кожним слухачем одноосібної статті, написаної ним англійською мовою, відповідно до теми своєї професійної і наукової діяльності. Статті прорецензовані і безкоштовно опубліковані в періодичному часописі “Zeszyty Naukowe WSA” [Zeszyty Naukowe. Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży].

За період стажування слухачі ознайомилися із порівняльною характеристикою системи вищої освіти України і країн Європейського союзу; організацією освітньої, науково-дослідницької і пошукової діяльності викладачів і студентів в сучасному закладі фахової передвищої та вищої освіти, включаючи досвід європейських країн; інноваційними педагогічними й інформаційними технологіями та їх застосуванням в освітньому процесі; вимогами до професійної компетентності викладача та умови розвитку його професійної майстерності; особливостями дуальної та інклюзивної освіти; можливостями академічної мобільності для викладачів і студентів, їх взаємодією в мультинаціональному освітньому середовищі.

По завершенню стажування слухачам була надана можливість зворотнього зв'язку, де за бажанням кожен міг висловити свою думку

анонімно через електронний опитувальник щодо участі у стажуванні.

Слухачі міжнародного стажування зазначили набуття нових знань, навичок, нового досвіду. На запитання щодо задоволеності організацією, змістом, ефективністю стажування, 90,7% респондентів залишилися дуже задоволеними; задоволеними – 7,8%; скоріше задоволеними – 1,5% респондентів.

На запитання, чи був формат проведення стажування зручним, 75,6% респондентів відповіли, що так; швидше зручний – 23,2%; 1,2% – швидше не зручний. Серед причин невдоволеності під час стажування були причини, які перешкоджали участі, а саме: тимчасове відключення світла, тимчасова відсутність інтернету, сигнали повітряної тривоги, важко поєднувати працю і навчання, життєві обставини.

98,5% визнали стажування корисним; 97,4% планують застосовувати отримані знання в майбутньому; 95,3% слухачів порадять своїм колегам пройти стажування на базі MANS w Łomży.

Найціннішим у стажуванні, на думку слухачів, був обмін досвідом колег; надання різних можливостей для стажування: навчальні заняття, участь у конференції та публікація наукової статті; системний підхід в організації навчання; актуальність проблематики щодо змін в педагогічному середовищі; нові актуальні знання для формування компетентності та розвитку професійно-педагогічної майстерності викладача закладу фахової передвищої

Рис. 1. Загальне враження від стажування

Джерело: результат власного дослідження

і вищої освіти; позитивна колегіальна атмосфера, чіткі консультації щодо різних аспектів виконання завдань до кожного модулю, всебічна підтримка, нетворкінг; кваліфікована підтримка щодо усіх запитань, які виникали в процесі стажування.

Також слухачі відзначили отримання багато корисної інформації; досвід Польщі у підготовці фахівців, спілкування з колегами; взаємодія, турбота; досвід роботи на новій платформі; досвід польських університетів з організації освітнього процесу, різні аспекти та інновації; чітка організація процесу стажування, заняття проводились згідно розкладу, сподобались тематика стажування і інформаційне наповнення модулів; отримання можливості познайомитися з культурою і системою освіти іншої країни; одержання додаткових знань в суміжних галузях; випробувати себе в іншій системі організації вищої освіти; спілкування з куратором під час відеозустрічей, матеріал лекцій; доброзичливість організаторів, швидке реагування на потреби та проблеми; добре структуровані модулі та їх контент, цікаві презентації та синхронний переклад, можливість спілкування та обміну досвідом з колегами; оптимальний варіант для самоосвіти – пропонувані тематичні завдання до кожного модуля; зустріч з деканом факультету медсестринства, проректорами, працівниками відділу профорієнтації та міжнародної співпраці; ознайомлення з досвідом організації освітнього процесу ЗВО Польщі, вимоги до методичного забезпечення, функціонування студентського самоврядування, робота з роботодавцями; викладення польського досвіду через призму викладача з досвідом викладання в українському закладі освіти; погляди на мобільність та професійну компетентність у європейському форматі; можливість познайомитись з освітнім процесом інших ЗВО України, живе спілкування; можливість отримати відповіді на всі питання, що виникали, постійне спілкування; інформація про сучасні педагогічні та інформаційні технології, які необхідні для формування професійних компетенцій та розвитку професійної майстерності викладача ЗВО і використання в змішаному навчанні; спілкування з колегами із Польщі; міжнародний досвід формування компетентності студентів;

можливість отримати інформацію, яку самостійно було б досить довго шукати і опрацьовувати; зворотній зв'язок, дружня атмосфера, грамотне спілкування; досвід інших країн і вузів, цілодобовий доступ до інформації; приділена увага кожному учаснику стажування.

Слухачі відзначають ціннісним розкриття специфіки технології розвитку освіти та аналізу психолого-організаційних умов її впровадження; новий досвід, цікаві матеріали, спілкування з колегами, розгляд пропозицій учасників. Все це створювало атмосферу доброзичливості, відкритості, колегіальності.

Також слухачі відзначають, що корисно витратили час на навчання, відкрили себе по новому; розуміють і оцінюють власний потенціал та пишаються своїми теоретичними і практичними здобутками.

Найефективнішим результатом стажування стало усвідомлення слухачами важливості і необхідності післядипломного навчання, бажання обмінюватися досвідом, прагнути більшого.

На завершення стажування, слухачі взяли участь у підсумковій Міжнародній науково-практичній конференції “Теорія та методика професійного розвитку педагогічних працівників, як складова безперервного навчання впродовж життя”. Кожен слухач доповідав про результати стажування, висловлював свої бачення щодо досягнень, переваг стажування, а також недоліки, зауваження і пропозиції.

Після виконання всіх завдань і по завершенню навчання, слухачі отримують сертифікат про проходження міжнародного науково-педагогічного стажування в Польщі, який є документом, що підтверджує наукову активність слухача, береться до уваги на здобуття звання доцента, професора і старшого дослідника, а також враховується під час ліцензування та акредитації освітніх послуг [Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656 «Деякі питання реалізації статті 54 Закону України «Про вищу освіту»].

Висновки. Освітній процес під час міжнародного стажування на базі Міжнародної Академії Прикладних Наук в Ломжі був побудований відповідно до навчальної програми. Опитування свідчать про високий рівень організації і проведення міжнародного ста-

жування та широку зацікавленість науково-педагогічних кадрів закладів фахової передвищої і вищої освіти у подальшій освітній і науковій співпраці із польським ЗВО. На наш погляд, організаторам стажування вдалося мотивувати слухачів до активної участі в освітньому процесі; відкрити їм можливість зрозуміти переваги стажування; зацікавити навчальною і пізнавальною інформацією, яку слухачі зможуть в повній мірі використувати у своїй подальшій діяльності для підвищення якості надання освітніх послуг.

Таким чином, розвиток професійної майстерності спеціалістів освітньої і медичної (медсестринської) галузей в Україні є нагаль-

ною потребою сьогодення, що сприятиме ефективному наданню освітніх і медичних послуг. Результати проведеного спостереження підтверджують необхідність професійного зростання науково-педагогічних працівників, які надають освітні послуги в післядипломній освіті, для впливу на розвиток професійної майстерності здобувачів впродовж безперервного навчання. Викладений в статті матеріал не є завершеним результатом, а потребує подальшого дослідження. Враховуючи соціальне замовлення на висококваліфікованих працівників обох галузей, виникає необхідність глибокого дослідження розвитку професійної майстерності цієї категорії фахівців у післядипломній освіті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Warbletoncouncil. 100 відомих фраз та цитат про освіту. Автор: Marcus Baldwin URL: <https://uk.warbletoncouncil.org/frases-citas-celebres-educacion-1193#menu-66>
2. Інститут модернізації змісту освіти. Професійна освіта. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/profesiynno-tehnicna-osvita-2/profesiyna-osvita/>
3. Список латинських висловів. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B2
4. Закон України № 2745-VIII “Про фахову передвищу освіту” 06.06.2019 (*Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 30, ст.119) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
5. Закон України Про вищу освіту (*Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 37-38, ст.2004). Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція — Редакція від 28.05.2023, підстава – 3062-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
6. Авшенюк, Н., Десятов, Т., Дяченко, Л., Постригач, Н., Пуховська, Л., Сулима, О. (2014). Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика. Колективна монографія. Імекс-ЛТД, Кіровоград.
7. Авшенюк, Н., Дяченко, Л., Котун, К., Марусинець, М., Огієнко, О., Сулима, О., Постригач, Н. (2017). Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів (аналітичні матеріали). ДКС «Центр», Київ. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708029/>
8. Zoia Sharlovych*, Liudmyla Vilchynska, Serhiy Danylyuk, Bohdan Huba, and Halyna Zadiliska, “Digital Technologies as a Means of Improving the Efficiency of Higher Education,” *International Journal of Information and Education Technology* vol. 13, no. 8, pp. 1214-1221, 2023. doi: 10.18178/ijiet.2023.13.8.1923. URL: <http://www.ijiet.org/show-191-2528-1.html>
9. Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / [Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюн, М. П. Лещенко, Т. В. Іванова, М. М. Солдатенко, В. В. Пилипчук, О. А. Грищенко]. – К. ; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. – 234 с.
10. Шарлович З. П., Пошук шляхів розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів у післядипломній освіті / *Вісник ЖДУ ім. Івана Франка. Педагогічні науки*. Випуск 3 (85), 2016. – С. 158-162. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/22269/1/30.pdf>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1133 від 27.12.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n114>
12. *Zeszyty Naukowe. Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży*. URL: <http://zeszyty-naukowe.wsa.edu.pl/>
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656 «Деякі питання реалізації статті 54 Закону України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/656-2015-%D0%BF#Text>
14. Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти: сучасні виклики та нові можливості: матеріали Міжнародної науково-методичної інтернет-конференції, м. Черкаси, 15 жовтня 2022 р. / уклад.: І. Я. Губенко, О. Т. Шевченко, З.П. Шарлович, П. О. Гайдай. Черкаси: Видавець Ольга Вовчок, 2022. 304 с.

REFERENCES

1. Warbletoncouncil. 100 vidomykh fraz ta tsytat pro osvitu. Avtor Marcus Baldwin – *100 famous phrases and quotes about education. Author: Marcus Baldwin* URL: <https://uk.warbletoncouncil.org/frases-citas-celebres-educacion-1193#menu-66> [in Ukrainian]
2. Instytut modernizatsiyi zmistu osvity. Profesiyna osvita. – *Institute of Modernization of the Content of Education. Professional education.* URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/profesiyno-tehnichna-osvita-2/profesiyna-osvita/> [in Ukrainian]
3. Spysok latyns'kykh vysloviv. Material z Vikipediyi – vil'noyi entsyklopediyi. – *List of Latin expressions. Material from Wikipedia – the free encyclopedia.* URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D0%B2%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B2 [in Ukrainian]
4. Zakon Ukrayiny “Pro fakhovu peredvyshchu osvitu” (2019) [About professional preliminary education] 06.06.2019. № 2745-VIII (Vidomosti Verkhovnoyi Rady (VVR) – Bulletin of the Verkhovna Rada (VRU), 2019, № 30, st.119) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrayiny (2014). Pro vyshchu osvitu [About higher education] (Vidomosti Verkhovnoyi Rady (VVR) – Bulletin of the Verkhovna Rada (VRU), 2014, № 37-38, st.2004). Dokument 1556-VII, chynnyy, potochna redaktsiya — Redaktsiya vid 28.05.2023, pidstava – 3062-IX URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
6. Avshenyuk, N., Desyatov, T., Dyachenko, L., Postryhach, N., Pukhovs'ka, L., Sulyma, O. (2014). Kompetentnisnyy pidkhid do pidgotovky pedahohiv u zarubizhnykh krayinakh: teoriya ta praktyka. [*A competent approach to the training of teachers in foreign countries: theory and practice*] Kolektyvna monohrafiya. Imeks-LTD, Kirovohrad. [in Ukrainian]
7. Avshenyuk, H., Dyachenko, L., Kotun, K., Marusynets', M., Ohiyenko, O., Sulyma, O., Postryhach, N. (2017). Zarubizhnyy dosvid profesiynoyi pidgotovky pedahohiv (analitychni materialy) [*Foreign experience of professional training of teachers (analytical materials)*]. DKS «Tsent», Kyiv. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708029/> [in Ukrainian]
8. Zoia Sharlovych*, Liudmyla Vilchynska, Serhiy Danylyuk, Bohdan Huba, and Halyna Zadil'ska, (2023) “Digital Technologies as a Means of Improving the Efficiency of Higher Education,” *International Journal of Information and Education Technology* vol. 13, no. 8, pp. 1214-1221, 2023. doi: 10.18178/ijiet.2023.13.8.1923. URL: <http://www.ijiet.org/show-191-2528-1.html> [in English]
9. Nychkalo N. H., Zyazyun I. A., Leshchenko M. P., Ivanova T. V., Soldatenko M. M., Pylypchuk V. V., Hryshchenko O. A. (2005) *Pedahohichna maysternist': problemy, poshuky, perspektyvy : monohrafiya [Pedagogical mastery: problems, searches, prospects : monograph]* – Głuchów: RVV GDPU, – 234 s. [in Ukrainian]
10. Sharlovych Z. P., (2016). *Poshuk shlyakhiv rozvytku profesiynoyi maysternosti molodshykh medychnykh spetsialistiv u pislyadyplomniy osviti [Finding ways to develop the professional skills of junior medical specialists in postgraduate education]* / *Visnyk ZHDU im. Ivana Franka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Ivan Franko State University. Pedagogical sciences. Issue 3 Vypusk 3 (85), 2016. – S. 158-162.* URL : <http://eprints.zu.edu.ua/22269/1/30.pdf> [in Ukrainian]
11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny (2019). vid 21 serpnia 2019 r. № 800 Deyaki pytannya pidvyshchennya kvalifikatsiyi pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv – [*Some issues of professional development of pedagogical and scientific-pedagogical staff*] (iz zminamy, vnesenymy zhidno z Postanovoyu KMU № 1133 vid 27.12.2019) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n114> [in Ukrainian]
12. *Zeszyty Naukowe. Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży – Scientific Journals. International Academy of Applied Sciences in Lomza.* URL : <http://zeszyty-naukowe.wsa.edu.pl/> [in Polish]
13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny (2015). «Deyaki pytannya realizatsiyi statti 54 Zakonu Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» – [Some Issues of Implementation of Article 54 of the Law of Ukraine “On Higher Education”] vid 19 serpnia 2015 r. № 656 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/656-2015-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
14. Hubenko I. YA., Shevchenko O. T., Sharlovych Z.P., Hayday P. O. (2022). Aktual'ni problemy metodolohiyi vyshchoyi ta fakhovoyi peredvyshchoyi medychnoyi (farmatsevtichnoyi) osvity: suchasni vyklyky ta novi mozhyvosti [Actual problems of methodology of higher and professional pre-higher medical (pharmaceutical) education: current challenges and new opportunities]: *materialy Mizhнародnoyi naukovo-metodychnoyi internet-konferentsiyi – Materials of the International Scientific and Methodological Internet Conference*, m. Cherkasy, 15 zhovtnya 2022 r. Cherkasy: Vydavets' Ol'ha Vovchok, 2022. 304 s. [in Ukrainian]

Z. P. SHARLOVYCH

PhD in Pedagogy, Adjunct,

International University of Applied Sciences in Lomza, Republic of Poland

E-mail: zoia.sharlovych@mans.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0001-8115-9838>

INTERNATIONAL INTERNSHIP OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL STAFF AS AN EFFECTIVE COMPONENT OF THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SKILLS OF NURSING SPECIALISTS – STUDENTS OF POSTGRADUATE EDUCATION

A significant place in Ukraine's education system is occupied by professional education, which is its component and is aimed at training specialists in the chosen specialty, in accordance with their interests, inclinations, abilities and aspirations.

In order to realize yourself as a specialist, to become competitive in the labor market, to be mobile, to have and expand your own career prospects, you need to persistently maintain, deepen, and improve your professional level throughout your professional career. The acquired professional education provides for and requires constant supplementation and updating of knowledge, skills and abilities, development of general and special competencies of a specialist in the chosen field of professional activity. Postgraduate education is aimed at solving these problems related to the continuous personal and professional development of graduates throughout their lives. To this end, it is necessary to create conditions in the educational environment for the realization of this task, both in material and technical, methodological and didactic, and in personnel and potential aspects.

When studying the development of professional skills of nursing specialists, it is important that postgraduate educational services to students in institutions and structural subdivisions of professional undergraduate and graduate medical education are provided by research and teaching staff with a high level of professionalism, capable of implementing innovative educational technologies, providing methodological and didactic content to the educational process. That is why it is so important that educational service providers constantly work to improve their professional level, setting an example and following the Latin proverb: "Docendo discimus – by teaching we learn".

Key words: institutions of professional pre-university and higher education, postgraduate education, continuous professional development, nursing specialists, professional development, international internships for academic staff.